

УДК: 327.54 (73)

DOI <https://doi.org/10.32782/2663-5984.2024/2.23>**Кудінов Д.В.**

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка

МІЖНАРОДНІ РЕАКЦІЇ США: АМЕРИКАНСЬКА СТРАТЕГІЯ ЩОДО СИРІЇ Й ЇЇ ВІДЛУННЯ В УКРАЇНСЬКОМУ КЕЙСІ

У роботі досліджується американська політика щодо Сирії у контексті міжнародних конфліктів XXI століття та проводиться порівняльний аналіз із підходами США до української кризи. Акцент зроблено на цілях Вашингтона, використаних інструментах (дипломатія, санкції, військові дії, коаліційні механізми) та наслідках для регіональної безпеки й міжнародного права. У статті вирішуються такі завдання, як визначення ключових інтересів США у Сирії та Україні; аналіз інструментів та механізмів американської політики у двох конфліктах; визначення подібності та відмінності у реакції США на сирійську та українську кризи; оцінка впливу американської політики на розвиток конфліктів і міжнародну безпеку загалом. Оскільки світ стає дедалі більше багатополярним, а міжнародні конфлікти є багатомірними та затяжними, Сполучені Штати повинні застосовувати більш нюансований і гнучкий підхід до зовнішньої політики. Такий підхід передбачає балансування між національними інтересами та глобальною відповідальністю; інтеграцію силових, економічних та дипломатичних інструментів; розбудову стійких альянсів і партнерств; врахування нетрадиційних викликів, зокрема гібридних загроз і кібербезпеки. У випадку Сирії Сполучені Штати зосередилися насамперед на боротьбі з тероризмом і локалізації конфлікту, уникаючи масштабної військової інтервенції. Такий підхід зумовлювався відсутністю життєво важливих стратегічних інтересів у регіоні, небажанням втягуватися у ще одну затяжну війну на Близькому Сході та внутрішньополітичними факторами, включно з суспільною втомою від інтервенцій. Натомість у випадку України політика США була значно активнішою та системнішою. Вона включала масштабні пакети військової допомоги, санкційні режими, дипломатичну мобілізацію союзників і формування довгострокової стратегії стримування росії.

Ключові слова: Сирія, Україна, США, зовнішня політика, санкції, військове втручання, міжнародні конфлікти, компаративний аналіз, гібридна війна, дипломатія.

Постановка проблеми. Початок XXI століття позначився загостренням міжнародних конфліктів, що стали випробуванням для системи глобальної безпеки та міжнародного права. Серед них особливе місце займають сирійський та український кейси, які, попри відмінності історичного, культурного та геополітичного характеру, мають спільні риси – масштабність гуманітарних наслідків, залучення глобальних і регіональних акторів, підрив стабільності на континентах.

Сполучені Штати Америки виступають одним із ключових гравців, чії дії та стратегічні рішення значною мірою визначають перебіг подій у зоні конфлікту. Американська політика щодо Сирії демонструє складний баланс між боротьбою з тероризмом, стримуванням геополітичних конкурентів і обмеженою готовністю до прямого військового втручання. Водночас реакція США на українську кризу від 2014 року і, особливо, повномасштабне вторгнення росії у 2022 році відзначається масштабнішим застосуванням санкцій,

військово-технічної допомоги та дипломатичної мобілізації союзників.

Компаративне дослідження цих двох кейсів дозволяє глибше зрозуміти еволюцію зовнішньої політики США в умовах багатополярного світу, її інструменти та наслідки для міжнародної системи. Актуальність теми зумовлена тим, що ефективність американських дій у регіональних конфліктах безпосередньо впливає на дотримання міжнародних норм, безпеку союзників та майбутнє глобального порядку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Громадянська війна в Сирії, яка розпочалася у 2011 році, швидко переросла в багатогранний конфлікт за участю регіональних та світових держав. Складність війни зумовлена наявністю численних учасників із конкуруючими інтересами, включаючи сирійський уряд, різні повстанські групи, екстремістські організації та зовнішні держави, такі як Сполучені Штати, росія, Туреччина та Іран [1]. Сполучені Штати були залучені до сирійського

конфлікту переважно через політику делегування, покладаючись на сурогатів для досягнення своїх інтересів [5]. Цей підхід, характерний для адміністрації Обами, мав на меті екстерналізувати стратегічний, оперативний та тактичний тягар ведення війни, уникаючи широкомасштабного розгортання американських наземних військ. Ця стратегія відображає ширшу тенденцію у зовнішній політиці США, де міркування витрат і вигод, брак можливостей та потреба в запереченні та легітимності зумовили перевагу сурогатній війні на Близькому Сході. Однак цей підхід мав глибокі наслідки, включаючи відсутність контролю та нагляду за уповноваженими сурогатами, чиї довгострокові цілі можуть не збігатися з цілями Сполучених Штатів [12].

Конфлікт в Україні, особливо з 2014 року та ескалація у 2022 році, є іншим типом міжнародного конфлікту з чіткими наслідками для американської зовнішньої політики. На відміну від сирійського конфлікту, який включає складну мережу недержавних та державних суб'єктів, український конфлікт є передусім прямим протистоянням між росією та Україною, за значної участі Сполучених Штатів та їхніх союзників [8].

Питанню сирійського конфлікту присвячено низку праць науковців, зокрема К. Джаякумара [6], Дж. Фрідмана [3] та інших [5; 7; 9], особливістю яких є висвітлення ролі США в контексті аналізу подій у Сирії, що окреслює перспективи сучасних міжнародних відносин і ролі в них не лише США, а й росії та Китаю.

Мета дослідження полягає у порівняльному аналізі американської політики щодо Сирії та України в контексті міжнародних конфліктів XXI століття.

Виклад основного матеріалу. XXI століття стало свідком низки складних міжнародних конфліктів, кожен з яких має свої унікальні характеристики та глобальні наслідки. Американська зовнішня політика була значною мірою залучена до цих конфліктів, зокрема в Сирії та, нещодавно, в Україні. Вивчення підходу США до цих двох випадків пропонує цінне розуміння еволюційного характеру міжнародного конфлікту, рушійних сил американської зовнішньої політики та викликів сприяння стабільності в багатополлярному світі. Цей аналіз дослідить наявні докази для порівняння та протиставлення американського підходу до сирійського та українського конфліктів, враховуючи ширший контекст міжнародних відносин.

Конфлікти в Сирії та Україні підкреслюють виклики, з якими стикається зовнішня політика

США в багатополлярному світі. Зростання неліберальних регіональних держав, таких як росія та Туреччина, та зростаюча складність міжнародних конфліктів вимагають більш нюансованого та стратегічного підходу [2]. Сполучені Штати повинні збалансувати свої інтереси з необхідністю сприяти стабільності, підтримувати міжнародне право та співпрацювати з союзниками для вирішення спільних викликів.

Дослідження зовнішньої політики традиційно спираються на низку теоретичних підходів міжнародних відносин. У межах реалізму зовнішня політика трактується як реакція на анархічну структуру міжнародної системи, де держави керуються насамперед міркуваннями безпеки та національних інтересів. У випадках Сирії та України це означає, що американські дії можна розглядати крізь призму стримування конкурентів (насамперед росії та Ірану), а також захисту стратегічних позицій у регіоні.

Лібералізм пропонує інший ракурс, підкреслюючи роль міжнародних інституцій, норм і кооперації. Саме через цей підхід аналітики пояснюють використання США дипломатичних форматів, санкційних режимів і коаліційних механізмів, що мали на меті формування колективної відповіді на агресію чи гуманітарні кризи [2]. Конструктивізм, у свою чергу, фокусується на значенні ідентичностей, цінностей та наративів. Дослідники вказують, що самовизначення США як «гаранта демократії» чи «лідера в боротьбі з тероризмом» визначало дискурси, якими легітимізувалися рішення щодо Сирії й України [5]. Нарешті, сучасні підходи на кшталт неокласичного реалізму поєднують структурні фактори з внутрішньополітичними змінними: сприйняття лідерів, бюрократичні інтереси, вплив громадської думки [11]. Це особливо важко в формах реакції США на два конфлікти.

Інтервенція у міжнародних відносинах визначається як навмисне втручання у внутрішні справи іншої держави з використанням сили чи примусу. Дискусії точаться навколо її легітимності та ефективності: гуманітарні інтервенції часто виправдовуються захистом цивільного населення, тоді як стратегічні – безпековими або геополітичними мотивами. Стимування розглядається як ключовий інструмент американської політики [10]. Класичні підходи виокремлюють стимування через покарання та стимування через заперечення. Сучасні дослідження аналізують складності реалізації цих стратегій у локальних конфліктах та в умовах «сірих зон» [5]. Гібридна війна є концептом, що описує поєднання регуляр-

них і нерегулярних сил, кібероперацій, інформаційних кампаній та економічного тиску [7]. НАТО (2020) наголошує, що такі методи підривають традиційні механізми безпеки та ставлять під сумнів ефективність класичного стримування. У випадку Сирії та України гібридний вимір проявлявся у використанні проксі-груп, дезінформації й економічних інструментів [4].

Аналіз літератури показує, що обидва кейси – Сирія й Україна – активно досліджувалися в окремих контекстах [2; 3; 6; 8]. У випадку Сирії ключовим є питання боротьби з тероризмом і гуманітарних наслідків, тоді як у випадку України – санкції та військова підтримка. Водночас порівняльні роботи, які б системно співставляли ці два кейси в єдиній аналітичній рамці, залишаються обмеженими. Це створює дослідницьку нішу для аналізу того, як різні концепти, такі як інтервенція, стримування, гібридна війна, проявлялися у двох конфліктах і чому США застосовували відмінні набори інструментів.

Отже, дослідження американської політики щодо Сирії можемо сконцентрувати навколо кількох напрямів:

1) боротьба з тероризмом як головний імператив американської присутності у регіоні після 2011 року, при цьому особливу увагу слід приділити кампанії проти «Ісламської держави» та її коаліційному виміру;

2) дилема масштабу інтервенції: від дебатів навколо «червоної лінії» щодо хімічної зброї до обмежених авіаударів і нерішучості адміністрацій Обама й Трампа. Використання авіанальотів у Сирії викликає питання щодо їхньої ефективності у захисті цивільного населення та досягненні ширших стратегічних цілей. Хоча США здійснили тисячі авіанальотів проти ісламістських сил в Іраку та Сирії, вплив на загальний конфлікт та захист цивільного населення залишається дискусійним. Прагнення до дотримання глобальних гуманітарних норм шляхом військового втручання також викликає питання щодо готовності до розвитку свободи дій та можливості непередбачуваних наслідків;

3) ефективність санкцій проти режиму Башара Асада, їхній руйнівний ефект для економіки, гуманітарні ризики та обмежена результативність щодо зміни політики Дамаска;

4) роль третіх акторів (рф, Іран, Туреччина), які створювали для США як можливості, так і обмеження. ЗМІ відіграють значну роль у формуванні сприйняття сирійського конфлікту та впливі на громадську думку. Відстеження висвіт-

лення, наприклад, турецькими основними ЗМІ діяльності президента Сирії Башара Асада показує зміну тону з часом, що відображає ескалацію конфлікту та зміну політичних уподобань, висвітлення турецькими ЗМІ загалом узгоджувалося з турецькою політикою, наголошуючи на місцевих інтересах та зображуючи негативний погляд на політику Асада.

Підхід адміністрації Трампа до зовнішньої політики, що характеризується популізмом та відходом від ліберального інтернаціоналізму, мав значний вплив як на сирійський, так і на український конфлікти. «Угода століття», укладена адміністрацією Трампа у 2017 році, мала на меті вирішити ізраїльсько-палестинський конфлікт, але мала ширші наслідки для регіону. Вона відображає пріоритетність певних інтересів та готовність кинути виклик існуючій регіональній динаміці. Політика Трампа також призвела до невідповідностей між дискурсом та політичними діями, що ставить під сумнів передбачуваність та надійність американської зовнішньої політики.

Дослідження американської політики щодо України, особливо після 2014 року, зосереджуємо на таких ключових напрямках:

1) санкції проти росії, оцінка їхньої ефективності у стримуванні агресії та зміні поведінки кремля, хоча загальні висновки залишаються суперечливими;

2) військово-технічна допомога США, зокрема постачання озброєнь, підготовка українських військових та розвідувально-інформаційна підтримка підкреслюють як значення цієї допомоги для стійкості України, так і ризики ескалації з боку росії;

3) дипломатична мобілізація союзників, оскільки США виступили координатором західної відповіді, залучивши НАТО та ЄС до спільної реакції;

4) фактор громадської думки та внутрішньої політики США, що впливає на стабільність підтримки України у довгостроковій перспективі.

Дії росії в Україні, включаючи анексію Криму та підтримку сепаратистів на Донбасі, широко розглядаються як порушення міжнародного права та виклик світовому порядку, що ґрунтується на правилах, що склався після 1990-х років. Це призвело до різкої реакції Сполучених Штатів та їхніх союзників, включаючи економічні санкції, військову допомогу Україні та посилення присутності НАТО у Східній Європі. Конфлікт підкреслює зростаючу напруженість між росією та Заходом, зумовлену непримиримими позиціями щодо системи міжнародних відносин. Україн-

Порівняння американського підходу до конфліктів у Сирії та Україні

Подібності	Відмінності
<i>Обмежене пряме військове втручання:</i> в обох випадках Сполучені Штати вагалися з наданням великих наземних військ, надаючи перевагу повітряним силам, силам спеціального призначення та підтримці місцевих партнерів. Це відображає ширшу тенденцію у зовнішній політиці США уникати дорогих та політично непопулярних втручань. <i>Використання санкцій:</i> економічні санкції були ключовим інструментом реагування США на обидва конфлікти, спрямованим на тиск на сирійський та російський уряди, щоб вони змінили свою поведінку. Однак ефективність санкцій залишається предметом дискусій, деякі дослідження показують обмежений вплив. <i>Інформаційна війна:</i> обидва конфлікти характеризуються інтенсивною інформаційною війною, в якій різні суб'єкти використовують пропаганду, дезінформацію та кібератаки для впливу на громадську думку та досягнення стратегічних цілей.	<i>Характер конфлікту:</i> сирійський конфлікт – це складна громадянська війна з численними суб'єктами та мінливими альянсами, тоді як український конфлікт – це, перш за все, міждержавний конфлікт між росією та Україною. <i>Геополітичне значення:</i> український конфлікт розглядається як такий, що має більше геополітичне значення через його прямий вплив на європейську безпеку та ширший баланс сил між росією та Заходом. <i>Рівень відданості:</i> Сполучені Штати продемонстрували більший рівень відданості Україні, надаючи значну військову та економічну допомогу, а також згуртовуючи своїх союзників для підтримки суверенітету та територіальної цілісності України. <i>Роль НАТО:</i> НАТО відіграло більш помітну роль в українському конфлікті, посилюючи свою присутність у Східній Європі та надаючи підтримку Україні. Натомість роль НАТО в сирійському конфлікті була більш обмеженою.

ська криза загострила напруженість між НАТО та росією, що призвело до посилення присутності НАТО в регіоні Балтійського моря. Західні стратеги стверджують, що це посилення присутності необхідне для захисту країн Балтії від потенційної російської агресії, тоді як росія розглядає це як загрозу своїй безпеці. Ця ситуація підкреслює проблеми підтримки стабільності в регіоні, де стикаються геополітичні інтереси та зберігаються історичні образи. Війна в Україні супроводжується широким спектром тактик інформаційної війни, включаючи використання теорій змови для підризу довіри до українського уряду та створення ворожості до Заходу. Російські ЗМІ звинувачують у фабрикуванні історій та поширенні дезінформації з метою маніпулювання громадською думкою та досягнення стратегічних цілей. Це підкреслює важливість розуміння ролі інформаційної війни в сучасних міжнародних конфліктах та викликів протидії дезінформаційним кампаніям.

Отже, порівняння американського підходу до конфліктів у Сирії та Україні виявляє як подібності, так і відмінності у зовнішній політиці США (табл. 1).

Отже, можемо виділити характеристики подальшого впливу зовнішньої політики США щодо конфліктів у Сирії та Україні:

- довгостроковість такого впливу політики США на сирійський та український конфлікти;
- ефективність санкцій та інших невійськових інструментів у досягненні цілей зовнішньої політики США;

– суттєвість ролі внутрішніх політичних факторів у формуванні рішень зовнішньої політики США;

– невизначеність майбутнього міжнародного порядку та балансу сил між Сполученими Штатами, росією та Китаєм.

Висновки. Американський підхід до конфліктів у Сирії та Україні відображає складну взаємодію інтересів, цінностей та стратегічних міркувань. Хоча Сполучені Штати прагнули просуванню своїх інтересів та підтримувати стабільність в обох регіонах, конкретна політика та рівень зобов'язань змінювалися залежно від характеру конфлікту, геополітичного контексту та внутрішньополітичного ландшафту. Оскільки світ стає дедалі більше багатополярним, а міжнародні конфлікти складнішими, Сполучені Штати повинні застосувати більш нюансований та стратегічний підхід до зовнішньої політики, балансуючи свої інтереси з необхідністю сприяння стабільності, дотримання міжнародного права та співпраці з союзниками для вирішення спільних викликів.

Американський підхід до конфліктів у Сирії та Україні відображає складну взаємодію інтересів, цінностей та стратегічних міркувань, що притаманна сучасній зовнішній політиці США. Попри схожість викликів, із якими Вашингтон зіткнувся в обох регіонах, практична реалізація політики демонструє суттєві відмінності. У випадку Сирії Сполучені Штати зосередилися насамперед на боротьбі з тероризмом і локалізації конфлікту, уникаючи масштабної військової інтервенції. Такий підхід зумовлювався відсутністю жит-

тево важливих стратегічних інтересів у регіоні, небажанням втягуватися у ще одну затяжну війну на Близькому Сході та внутрішньополітичними факторами, включно з суспільною втомою від інтервенцій. Натомість у випадку України політика США була значно активнішою та системнішою. Вона включала масштабні пакети військової допомоги, санкційні режими, дипломатичну мобілізацію союзників і формування довгострокової стратегії стримування росії. Це пояснюється тим, що Україна розглядається не лише як локальний конфлікт, а як ключовий елемент європейської та глобальної безпеки, де на кону опинилися основоположні принципи міжнародного права й баланс сил у Євroatлантичному просторі.

Таким чином, компаративний аналіз свідчить, що характер конфлікту та його геополітичний контекст визначають спектр інструментів, які застосовують США: від обмеженого залучення

та акценту на контртерористичних операціях до масштабної коаліційної мобілізації та економічно-військового тиску.

Оскільки світ стає дедалі більше багатополярним, а міжнародні конфлікти є багатовимірними та затяжними, Сполучені Штати повинні застосовувати більш нюансований і гнучкий підхід до зовнішньої політики. Такий підхід передбачає балансування між національними інтересами та глобальною відповідальністю; інтеграцію силових, економічних та дипломатичних інструментів; розбудову стійких альянсів і партнерств; врахування нетрадиційних викликів, зокрема гібридних загроз і кібербезпеки.

У довгостроковій перспективі ефективність американської політики значною мірою залежатиме від здатності адаптуватися до нових форматів міжнародної конкуренції, водночас утверджуючи принципи стабільності, верховенства міжнародного права та колективної безпеки.

Список літератури:

1. Byman D. *Road warriors: Foreign fighters in the armies of jihad*. Oxford University Press, 2019.
2. Connolly R. *Russia's response to sanctions: How Western economic statecraft is reshaping political economy in Russia*. Cambridge University Press, 2018.
3. Friedman G. Strategy, ideology and the close of the Syrian crisis. URL: <http://www.stratfor.com/weekly/strategy-ideology-and-close-syrian-crisis>
4. Genini D. Countering hybrid threats: How NATO must adapt (again). *SAGE Open*. 2025. <https://doi.org/10.1177/2336825X251322719>
5. Holland J. *Narratology and US foreign policy in Syria*. Manchester University Press, 2019.
6. Jayakumar K. Syria – to intervene or not to intervene? URL: <http://www.transconflict.com/2013/08/syria-humanitarian-intervention-298/>
7. Monaghan A. The 'War' in Russia's 'Hybrid Warfare'. *Parameters*. 2015. № 45(4). <https://doi.org/10.55540/0031-1723.2987>
8. Monaghan A. Understanding Russia's Measures of War. *ETH Zurich. Research Collection: Russian Military Strategy*. 2020. № 259. Pp. 3–5. <https://doi.org/10.3929/ethz-b-000454007>
9. Мельничук Н. Лідерство США в умовах глобальних трансформацій. *Політичний менеджмент*. 2013. №1-2. С. 202-212.
10. Погоріла Н.О Стратегії національної безпеки США за президентства Барака Обами. *Зовнішні справи*. №1. 2017. URL : <http://uaforeignaffairs.com/ua/zs/anglomovna-versija/view/article/No1-2017/291>
11. Погоріла Н.О. Перспективи еволюції доктринальних засад США за президентства Д. Трампа. *Держава і право : Збірник наукових праць. Серія Політичні науки*. Випуск 78. Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. Київ: Вид-во «Юридична думка», 2017. С. 233-244.
12. Яковенко Н., Піскорська Г. Пріоритети міжнароднополітичної діяльності США в стратегіях національної безпеки. *Американська історія та політика*. 2016. № 2. С. 38–47.

Kudinov D. V. INTERNATIONAL REACTIONS OF THE USA: AMERICAN STRATEGY ON SYRIA AND ITS ECHOES IN THE UKRAINIAN CASE

The paper examines US policy towards Syria in the context of international conflicts of the 21st century and conducts a comparative analysis with US approaches to the Ukrainian crisis. The emphasis is on Washington's goals, the tools used (diplomacy, sanctions, military actions, coalition mechanisms), and the consequences for regional security and international law. The article addresses such tasks as identifying key US interests in Syria and Ukraine; analyzing the tools and mechanisms of US policy in the two conflicts; identifying similarities and differences in the US response to the Syrian and Ukrainian crises; assessing the impact of US policy on the development of conflicts and international security in general. As the world becomes increasingly multipolar, and international conflicts are multidimensional and protracted, the United States must adopt a more nuanced

and flexible approach to foreign policy. Such an approach involves balancing national interests and global responsibility; integrating force, economic, and diplomatic instruments; building sustainable alliances and partnerships; taking into account non-traditional challenges, including hybrid threats and cybersecurity. In the case of Syria, the United States focused primarily on combating terrorism and localizing the conflict, avoiding large-scale military intervention. This approach was due to the lack of vital strategic interests in the region, the reluctance to get involved in another protracted war in the Middle East, and domestic political factors, including public fatigue from interventions. In contrast, in the case of Ukraine, US policy was much more active and systematic. It included large-scale military assistance packages, sanctions regimes, diplomatic mobilization of allies, and the formation of a long-term strategy to deter Russia.

Key words: Syria, Ukraine, USA, foreign policy, sanctions, military intervention, international conflicts, comparative analysis, hybrid war, diplomacy.